

EL FIL D'ARIADNA

Atenes

Mariàngela Vilallonga

Grega, bizantina i otomana, la milenària ciutat d'Atenes, la mare de la democràcia i de molts homes que conduïren el destí de la humanitat, la capital d'un món històric i, per admirat, mític i llegendari alhora, és situada al sud de la península hel·lènica, de cara al mar que ella mateixa senyoreja, poderosa, durant molts anys.

El seu port d'El Pireu ha acollit gran quantitat de visitants il·lustres de tots els temps. Ja els antics romans s'embarcaven a Brindisi, el sud d'Itàlia, per anar a contemplar les meravelles de la civilització grega o per estudiar en les seves importants escoles filosòfiques i d'oratoría. Si el seu port és gran i demostra l'antiga puixança atenenca i la primordialitat de la seva vida marítima, encara avui, el seu aeroport, en canvi, és de dimensions reduïdes, província i gairebé familiar, resultat de la pobresa en què es va veure emmers el país a causa de les constants guerres que ha suportat: les dues mundials, intestines i amb els seus eterns rivals, els turcs, durant bona part del segle XX.

Però, tant si hom arriba a Atenens per aire com per mar, allò que més sobresurt de la ciutat i captiva immediatament la mirada del viatger és el massís rocós de l'Acropolis, amb les columnes mig derruïdes dels seus temples al damunt.

La sola visió de l'Acropolis val un viatge de Grècia. Perquè, per molt que hom s'imagini el paratge o el contempli en fotografies o films, i per molt que s'hagi somniat, i en conseqüència idealitzat, la realitat supera sempre tota ficció o representació. És senzillament impressionant i una imatge que no s'ellunya ja mai més de la retina, veure l'equilibrada proporció del Partenó, gaudir amb el color del seu marbre que contrasta amb el blau intens del cel de Grècia, sota un sol aclaparador, tot caminant pel pedregós massís després d'accedir a la muntanya a través de les escales coronades de columnes dels Propileus.

El gegant marmori s'eleva esbelt i segur, després d'haver estat temple pagà, església cristiana i polvorí, després d'haver sofert canonades i espoliacions (turques o venecianes les unes i britàniques les altres), vents, tempestes i sols roents, amb tota la bellesa que li va infondre Fidias per encàrrec de Pericles fa dos mil cinc-cents anys.

El pòrtic de les Cariàtides

I al seu costat l'Erecteion amb el bellíssim pòrtic de les Cariàtides, aquelles columnes fetes donzelles o aquelles corés esdevingudes marbre per obra d'un déu, tal

devia ser l'escultor que les esculpí. I al cantó dret dels Propileus, el petit i deliciós temple dedicat a Atenea Niké Àptera. Encara que Atenea no hagués posseït cap més santuari arreu, només per aquest temple i pel Partenó devia ser la deessa més envejada de l'Olimp, tanta és la seva bellesa!

Però Atenes no és només l'Acropolis. Les setze columnes del majestuós temple de Zeus, l'arc d'Adrià, el monument a Filopapús, al torre dels vents, el Theseion i l'Àgora són algunes de les construccions que ens recorden la Grècia clàssica de Temístocles i de Soló, d'Homer i de Píndar, i Tucídides i de Plató.

I als peus del mur sud de l'Acropolis, els dos teatres de la vella ciutat: el teatre de Dionisos, del segle IV abans de Crist, és el més antic, i hi foren representades per primera vegada les tragèdies d'Èsquil, de Sòfocles i d'Eurípides, així com les comèdies d'Aristòfanes. L'Odeó d'Herodes Àtic, auditori i teatre alhora, fou construït al segle II de la nostra era i actualment torna a estar en funcionament. Fou certament com un somni incomparable d'una nit d'estiu, veure Margott Fonteyn i la companyia del Royal Ballet Convent Garden de Londres acariciar més que trepitjar els taulons del seu escenari, enmig de mussolines i gases vaporoses, mentre l'aire s'emportava les notes de Mendelssohn i Berlioz.

Aquesta és l'Atenes clàssica, mig derruïda però esplèndida, de la qual avui veiem només les restes, més o menys les mateixes que entusiasmaron lord Byron i Clateaubriand en altres temps. És l'Atenes que busquem i admirem perquè l'hem mitificada, perquè és passat i és un passat gloriós, i és gloriós perquè va ser cantat magníficament per homes que van voler i saber enaltir la seva ciutat i fer-la immortal. Però desconexem si ens plauria avui l'Atenes de fa vint-i-cinc segles en plena puixança, amb els frontons dels temples pintats de coloraines i amb els altars rojos de sang de les víctimes sacrificades. Potser allò que realment ens fascina és l'estètica de la decadència i un passat que podem fer a la nostra mida gràcies a la literatura i a la imaginació.

L'Atenes d'avui

L'altra Atenes, la d'avui, té l'aspecte característic d'una ciutat mediterrània, alegre i amb la vida al carrer, però a mig camí entre Occident i Orient. És l'Atenes dels popes endolats i barbuts, amb el seu barret cilíndric; dels *euzone* amb les seves faldilles plegades, blanques i enmidonades, i sabates de grans borles, que fan guàrdia davant

del Parlament, antic palau reial, i dels venedors ambulants d'esponges. És l'Atenes de les paradés de blat de moro rostit, de les màquines de llimonada, dels quioscos on hom pot comprar des de revistes d'arreu del món a tabac, tota mena de records per a turistes, llibres, postals, dolços i fins begudes, pel·lícules o colònies.

És l'Atenes de la plaça Omònia amb els seus cafès populars on deixen transcórrer les hores del *dolce far niente* els descendents de Menelau i d'Agamemnon, de Sòcrates i d'Aristòtil, tot passant els grans dels *Kombolio*, aquells estis de Sant Pau va adoptar per a la religió cristiana i que es convertiren en el nostre rosari.

És l'Atenes del barri del Plaka, el més antic de la ciutat, als peus de l'Acropolis, on és possible menjar un bon *sublaki* o una deliciosa *mussaka* en alguna de les seves típiques tavernes, i fins ballar un *sirtaki* en les nombroses sales de ball de la zona.

Es l'Atenes de Monastiraki, aquell *marché aux puces* on és fàcil trobar des d'un uniforme de soldat grec fins a un equip complet de soldat de la segona guerra mundial, des d'un *buzuki* fins al darrer disc de rock, des d'una icona bizantina antiga i autèntica fins a la més vulgar imitació; jerséis de llana d'ovella de Creta o sandàlies de cuir fetes a mà; joies fantàstiques, *flocates* de colors cuir *crateres* de ceràmica negra i vermella.

És l'Atenes de la plaça Sintagma amb els seus hotels de luxe i les terrasses dels bars elegants on és agradable prendre un exquisit *uzo* d'aperitiu o un gelat i sempre l'inevitable vas d'aigua després de qualsevol beguda.

És l'Atenes dels jardins del Zappèion on, després d'un sopar ben regat amb *retsina* sota l'emparrat de la taverna Sindrivani, plau de prendre la fresca a la vegada que contemplem un espectacle de danses folklòriques del país o escoltem les excel·lents cançons de Teodorakis, interpretades per un jove principiant que potser ens recordarà el bell Antínoos del Museu de Delfos o l'efebus da Marató del Museu Arqueològic d'Atenes.

És l'Atenes viva.

DE CADA DIA

Crides, crits i campanyes

L'eslògan de l'estiu és la crida a l'aventura, al coneixement de noves terres i països, a l'experiència insòlita, al gust per la cosa inesperada. Els viatges a Tailàndia o a Austràlia proliferen; els creuers es popularitzen i els vols xàrter es massifiquen.

Hom diu que aquest estiu les discoteques van de baixa. I de rebaixa, posat que cadascuna d'elles té sempre a la porta un grup reclam que en fa publicitat negociada. El que va en alça es veu que són els crits. M'han explicat d'una d'aquestes tundres de gemecs ritmats, d'espetecs elèctrics i de ritmes tercermundistes, m'han explicat —deia suava— que la pista era petita, petita; i la sala, gran, grandiosa. I la cosa més fantàstica era que la pista era buida, buidíssima, mentre per la sala no s'hi podia ni transitar; plena com un mc.donald a les dues de la tarda. Anar-hi resultava un risc pel timpa auricular: L'enjòlit consistia a parlar amb les orelles tapades amb les mans i endevinar els mots pel moviment dels llavis. L'any vinent es veu que a la porta d'entrada hi haurà, pels qui vulguin, un curset de gesticulacions, a manera dels que s'organitzen per als sords-muts.

Els pagesos no ho entenen pas. No entenen que la Generalitat els hagi ficat el dit a l'ull d'aquesta manera. M'ho deia un pagès jove, indignat: **A més de deixar-nos el gep de les Càmbres, unes Càmbres que no han fet absolutament res per evitar que se'ns podreixin les patates —al preu que les paguen, si més no que serveixin per adob—, ara resulta que també ens volen donar lliçons de com hem de netejar els marges. Com si fóssim uns pallussos que no coneixen la direcció del vent a l'hora de fer-hi una mica de foc.**

I és que la campanya contra incendis d'enguany no es pot pas dir que hagi estat massa encertada. Ha resultat un foc d'encenalls, sense suc ni bruc. Molt de paperam, però res de consistent: Per consistent i eficaç ens hem de refiar encara d'aquells rètols metàl·lics del temps del franquisme que trobem a cada pas, quan anem al bosc i que ens recorden allò de «prohibido encender fuego»; en castellà, naturalment. Això ens fa pensar que potser els organitzadors fan els eslògans sense moure's de Barcelona.

Joan Carreres i Péra

NECROLÒGIQUES

JULITA MASSÓ VERNEIN

A l'edat de 85 anys, va morir, ahir, a **Caleta de la Costa, Julita Massó Vernein.**

La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà avui, a les 11 del matí, a l'església de **Caleta.**

Que descansi en pau.

CARME SALA I GASCONS

A l'edat de 93 anys, va morir ahir, a **Sant Feliu de Guíxols, Carme Sala i Gascons,** natural de Tossa de Mar i resident al carrer Alacant, 68 de **Sant Feliu de Guíxols.**

Era vídua de Francesc Reyner i tenia tres fills: Josep, Jaume i Dolors.

La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà avui, a 2/4 d'11 del matí, a l'església de **Santa Maria de Sant Feliu de Guíxols.**

Que descansi en pau.

DOLORS VENTURA I PADRÓ

A l'edat de 85 anys, va morir, ahir, a **Girona, Dolors Ventura i Padró,** natural de Girona i resident a **Girona.**

Era soltera. La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà demà, a 2/4 de 10 del matí, a l'església de **Ntra. Sra. dels Dolors de Girona.**

Que descansi en pau.

ISABEL TABERNER I POL

A l'edat de 68 anys, va morir, ahir, a **Girona, Isabel Taberner i Pol,** natural de Santa Coloma de Farners i resident al carrer Codo-lar, 3 de **Tossa de Mar.**

Estava casada amb Joan Americh i Moré.

La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà demà, a les 11 del matí, a l'església de **Tossa de Mar.**

Que descansi en pau.

MARIA LÓPEZ ADRIÀ

A l'edat de 77 anys, va morir, ahir, a **Girona, Maria López Adrià,** natural de **Sant Feliu de Guíxols** i resident a l'avinguda Juli Garreta, 13 de **Sant Feliu de**

Guíxols.

Estava casada amb Lluís Clapés i Viñals i tenia un fill: **Santiago.**

La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà demà, a les 11 del matí, a l'església de **Sant Feliu de Guíxols.**

Que descansi en pau.

MARIA MARTÍ I PITARCH

A l'edat de 92 anys, va morir, ahir, a **Sant Joan de les Abadesses, Maria Martí i Pitarch,** resident al carrer Bernat Saulet, 1 de **Sant Joan de les Abadesses.**

Era vídua de Lluís Boix i tenia una filla: **Maria.**

La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà

avui, a les 12 del migdia, al monestir de **Sant Joan de les Abadesses.**

Que descansi en pau.

SERVEI DE
NECROLÒGIQUES
TEL. 21 35 08